

2017-03-14

Ert Dnr A2016/02514/A

Arbetsmarknadsdepartementet
a.registrator@regeringskansliet.se

SO:s yttrande över Ds 2016:47

Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO) har getts möjlighet att yttra sig om förslagen i Ds 2016:47, "Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och uttag av pension". Sammanfattningsvis välkomnar SO i allt väsentligt de förslag som presenteras. SO vill dock framföra några synpunkter.

Vissa förtroendeuppdrag ska jämföras med förvärvsarbete

Förslag: Tid med förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning ska jämföras med tid med förvärvsarbete.

SO tillstyrker förslaget. SO vill dock i detta sammanhang framhålla att det är önskvärt att regeringen meddelar föreskrifter om beräkning av normalarbetstid och dagsförtjänst för förtroendevalda vars arbete ska jämföras med förvärvsarbete. Då vissa förtroendevalda som har rätt till ledighet också har rätt till bibehållna anställningsförmåner när uppdraget utförs under arbetstid är det viktigt att klargöra hur beräkningen ska gå till.

SO konstaterar att det av skrivelsen inte klart framgår vad som ska gälla för övriga förtroendeuppdrag som inte ger rätt till ledighet från anställning enligt lag. För att öka förutsebarheten och öka möjligheten till likabehandling vore det därför önskvärt att det klargjordes om de nya bestämmelserna ska ersätta den nuvarande rättspraxisen i sin helhet eller om det är tänkt att delar av den ska fortsätta gälla.

Utredningen framför i konsekvensbeskrivningen (sid. 40) att fler arbetsgivarintyg kan komma att behöva utfärdas om vissa förtroendeuppdrag ska jämföras med förvärvsarbete.

Det är inte ovanligt att förtroendeorganisationer nekar enskilda att utfärda arbetsgivarintyg till personer med förtroendeuppdrag.

SO anser därför att det bör förtydligas i lagen, förslagsvis i 47 § ALF, att arbetsgivarintyg ska utfärdas för förtroendeuppdrag som jämföras med förvärvsarbete.

Förtroendeuppdrag ska inte utgöra lämpligt arbete m.m.

Förslag: Förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning ska inte anses utgöra lämpligt arbete vid tillämpning av bestämmelserna om varning och avstängning från rätt till ersättning.

En sökande som utan godtagbart skäl genom sitt uppträdande uppenbarligen vållat att ett sådant förtroendeuppdrag inte kommit till stånd ska inte heller stängas av från rätt till ersättning.

SO tillstyrker förslaget men anser att även avstängningar enligt 43 b ALF bör kunna undantas med i huvudsak samma motivering som anförs för det befintliga förslaget.

Förslag: En sökande som fått ett beslut om fränkännande av rätt till ersättning och som för att ersättning på nytt ska kunna utbetalas måste arbeta 80 dagar ska kunna tillgodoräkna dagar med utfört förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning.

SO tillstyrker förslaget.

Arbetslöshetsersättning vid uttag av pension

Förslag: För en sökande allmän ålderspension eller annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete, ska dagpenningen minska med pensionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om hur pensionen omräknas till dagbelopp.

SO tillstyrker förslaget. SO är mycket positiv till förslagen men vill i sammanhanget påtala att det kan finnas behov av att klargöra när och hur förändringar av pension ska påverka ersättningen.

I 5 kap. 5 § IAFFS 2016:3 om arbetslöshetsförsäkring stadgas idag följande: "Ett fastställt pensionsbelopp ska gälla till dess att en arbetslöshetskassa begär en anmälan om arbetslöshet. Pensionsavdraget räknas om dessförinnan endast om den sökande har fått en väsentlig förändring av sin pension." Tidigare begärde a-kassorna årligen blanketten "Anmälan om arbetslöshet" då s.k. årsanmälan. Idag begärs blanketten inte längre in regelbundet för årlig avstämning. När arbetslöshetskassan får in blanketten eller i övrigt får uppgift om en pensionsförändring uppstår frågan om vad som ska anses vara en väsentlig förändring av pensionen. Det vore därför önskvärt att det förtydligades när och hur omräkning av pensionsavdrag ska ske.

Det kan också finnas skäl att se över möjligheterna för arbetslöshetskassorna att snabbt få uppgifter om pension. Detta för att arbetslöshetskassan snabbt ska kunna justera avdrag och förhindra att ersättning betalas ut felaktigt.

Sammanhängande medlemskap och villkor för inkomstrelaterad ersättning

Förslag: Det ska tydligt framgå av lag att rätten till inkomstrelaterad ersättning förutsätter medlemskap i en arbetslöshetskassa under minst tolv sammanhängande månader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om avbrott i medlemskapet som arbetslöshetskassan ska bortse från vid prövning av medlemsvillkoret.

SO tillstyrker förslaget. SO uppfattar förslagen om möjligheten att tillåta avbrott i medlemsperioder som att det handlar om tid då en sökande saknat medlemskap. SO vill i sammanhanget också lyfta att en sökande som utträtt ur en a-kassa på grund av bristande betalning och sedan gått in i en arbetslöshetskassa igen enligt praxis anses ha ett sammanhängande medlemskap. I den aktuella domen påtalades att det saknades skäl att väga in orsaken till utträdet i bedömningen av om medlemskapet ska anses sammanhängande. SO har dock inte ansett att detta resonemang kan tillämpas i de fall en sökande uteslutits ur en a-kassa och därefter gått med igen. Det kan dock finnas anledning att fundera över om dessa situationer också ska tydliggöras i detta sammanhang.

Förlängd rätt till inträde

Förslag: Rätten att bli medlem i en arbetslöshetskassa ska gälla till och med dagen före den dag då medlemskapet upphör utan uppsägning.

SO tillstyrker förslaget. I 34 § LAK stadgas det att den som har fyllt 64 år inte har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa. I 36 § LAK anges att medlemskapet upphör dagen före 65-årsdagen. Av 22 § ALF framgår att ersättningsrätten upphör vid månadskiftet före 65-årsdagen.

Utredningen föreslår att inträde ska kunna beviljas fram till och med dagen före den dag då medlemskapet upphör utan uppsägning.

Förslaget kan leda till att en person kan begära inträde samma månad som den enskilde fyller 65 år men samtidigt inte har rätt till ersättning enligt 22 § ALF.

SO anser det vore önskvärt att utträdet i 36 § LAK och rätten till ersättning enligt 22 § ska harmoniseras. Det kan i detta sammanhang vara värt att beakta reglerna för aktivitetsstöd. Detta då rätten till arbetslöshetsersättning påverkar rätten till aktivitetsstöd.

Utökad delegering av vissa beslut om bibehållet medlemskap

Förslag: En arbetslöshetskassas styrelse ska få uppdra åt kassaföreståndaren att fatta beslut i ärenden om fortsatt medlemskap för en medlem som inte betalat sin medlemsavgift eller särskilt uttaxerat belopp och som inte inom föreskriven tid anmält ett förhållande som kan ligga till grund för befrielse från betalningsskyldighet. Delegationsmöjligheten ska även gälla beslut i ärenden om särskilda skäl för fortsatt medlemskap.

Ansvar för att fatta beslut i ärenden om omprövning av sådana beslut ska dock kvarstå hos styrelsen.

SO tillstyrker förslaget men anser att det skulle vara än mer effektivt för både arbetslöshetskassorna och medlemmarna om dessa ärenden hanterades som övriga ärenden om medlemskap och arbetslöshetsersättning.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 2 april 2018.

Äldre bestämmelser om samordning av arbetslöshetsersättning och pension ska fortfarande gälla för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

SO har i sak ingen invändning mot att reglerna träder i kraft den 2 april 2018. SO anser dock att det vore önskvärt med ett tidigare ikraftträdandedatum. SO behöver endast 6 månader på sig från den tidpunkt då alla nödvändiga regler är beslutade för att implementera dem. Skulle endast ikraftträdandet avseende reglerna om pension tidigareläggas så är det en ändring som skulle kunna implementeras på 3 månader från beslut.

SO tillstyrker övergångsbestämmelsen avseende pension.

SO anser dock att det kan finnas behov av övergångsbestämmelser också gällande förtroendevalda. Om övergångsbestämmelse saknas skulle det kunna få till följd att en sökande som före ikraftträdandet haft förtroendeuppdrag parallellt med arbetslöshetsersättning och inte deklarerat detta på tidrapporterna (kassakorten), efter ikraftträdandet ändå kan tillgodogöra sig förtroendeuppdraget för återkvalificering till en ny ersättningsperiod.

En sökande som idag har ett förtroendeuppdrag parallellt med arbetslöshetsersättning blir uppmanad att på tidrapporterna deklarerat förhinder de dagar som förtroendeuppdraget utgör hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande, t.ex. om uppdraget utförs under dagtid en större del av dagen. Då förhinder alltid utgör hel dag innebär det att ingen ersättning alls kan utbetalas för den dagen även om uppdraget i realiteteten tagit kortare tid i anspråk. Vid avsaknad av övergångsregler skulle en sökande som före ikraftträdandet deklarerat förhinder under dagar då denne utfört sitt förtroendeuppdrag, efter ikraftträdandet kunna deklarerat om tidigare insända tidrapporter och istället deklarerat arbete och då med faktiskt antal timmar som åtgått. Om arbetstimmar då är färre än 8 kan en omdeklaration av tidrapporterna medföra att ytterligare ersättning ska utbetalas för veckor som avser tid före ikraftträdandet, vilket i sin tur kan medföra att ersättningsnivåer och kanske även utförsäkringsdatum ändras med retroaktiv verkan. Det finns möjlighet att ändra tidrapporter så långt som 9 månader tillbaka i tiden.

En övergångsbestämmelse skulle också kunna klargöra att en sökande vars förtroendeuppdrag inte har medräknats som förvärvsarbete vid fastställandet av ersättningsperioden inte från och med ikraftträdandet ska redovisa arbetet på tidrapporterna och få ersättningen reducerad en gång till. Vidare skulle ett krav

på deklaration av arbetet i detta avseende också göra deltidsbegränsningsregeln tillämplig.

Med vänlig hälsning
Arbetslöshetskassornas Samorganisation

Harald Petersson

Ordförande

Bilaga: Arbetslöshetskassornas yttranden